

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

EARL kontra Magyarország ügy

(59562/00 sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2004. január 20.

*Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt
körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.*

Az Earl kontra Magyarország ügyben

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

J.-P. COSTA, *elnök*,
A.B. BAKA,
GAUKUR JÖRUNDSSON,
L. LOUCAIDES,
C. BÎRSAN,
M. UGREKHELIDZE,
A. MULARONI, *bírák*
és S. DOLLÉ, *a Szekció hivatalvezetője*,
2003. december 16-án zárt ülésen tartott tanácskozás után
az akkor elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (59562/00 sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. cikke alapján egy magyar-német állampolgár, Earl Judit („a kérelmező”) 1999. december 17-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A Magyar Kormányt (a „Kormány”) képviselője, dr. Hölzl Lipót, az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára képviselte.

3. 2002. július 9-én a Bíróság arról határozott, hogy közli az eljárás elhúzóásával kapcsolatos panaszt a Kormánnyal. Az Egyezmény 29. cikke 3. bekezdésének rendelkezései alapján úgy határozott, hogy a kérelem érdemét és elfogadhatóságát együtt vizsgálja.

A TÉNYEK

4. A kérelmező 1945-ben született és Münchenben él.

5. 1993. november 8-án a kérelmező az elhunyt édesanyjuk hagyatékából őt megillető törvényes örökrész kiadása iránti pert indított fiútestvére ellen a Budai Központi Kerületi Bíróság előtt.

6. 1994. május 6-án a BKKB tárgyalást tartott. 1994. szeptember 20-án újabb tárgyalásra került sor, amely 30 percig tartott. Az alperes egyik alkalommal sem jelent meg. A szeptember 20-i tárgyaláson az alperes jogi képviselője a kérelmező keresetének elutasítását kérte a bíróságtól arra tekintettel, hogy a kereset a törvényben rögzített határidőn túl került előterjesztésre.

7. 1994. november 18-án a BKKB 30 perces tárgyalást tartott. A bíróság elrendelte, hogy a kérelmező 30 napon belül terjessze elő az elévülés

megszakadására vonatkozó bizonyítékait. A kérelmező 1995. január 10-én tett eleget a felhívásnak.

8. Közben, 1994. szeptember 21-én, a kérelmező közjegyző előtt hagyatéki eljárást indított. 1995. január 18-án a közjegyző okiratot állított ki, mely szerint az öröklést szabályozó magyar jog értelmében a hagyatékot egyenlő részben kell felosztani a kérelmező és testvére között.

9. 1995. január 25-én a kérelmező arról tájékoztatta a BKKB-t, hogy jogi képviselője lemondott az ügy képviseletéről. A BKKB elhalasztotta az 1995. január 31-re és az április 4-re kitűzött tárgyalásokat, mivel kórházi kezelése miatt a kérelmező nem tudott azokon megjelenni. Közben, 1995. március 24-én, a kérelmező értesítette a bíróságot új jogi képviselőjének nevével.

10. 1995. június 20-án a kérelmező felemelte követelését és költségmentesség iránti kérelmet terjesztett elő. A bíróság felhívta a kérelmezőt mindazon dokumentumok 30 napon belüli előterjesztésére, amelyek a költségmentességre való rászorultságát bizonyítják. A kérelmező 1995. augusztus 10-én tett eleget a felhívásnak. Egyúttal kiterjesztette keresetét elhunyt nagynénje hagyatékára is.

11. 1995. augusztus 18-án a BKKB elutasította a kérelmező költségmentesség iránti kérelmét, s a felemelt keresetnek megfelelő perköltség megfizetésére kötelezte. 1995. november 2-án a Fővárosi Bíróság elutasította a kérelmező fenti határozat ellen benyújtott fellebbezését.

12. A kérelmező illetékmentesség iránti ismételt kérelmének a BKKB 1996. január 16-án helyt adott. A bíróság a kérelmező elhunyt nagynénjének hagyatékával kapcsolatos ügyiratok beszerzése iránt is intézkedett.

13. 1996. február 28-án a BKKB 35 perces tárgyalást tartott. 1996. március 13-án a kérelmező pontosította keresetét.

Az 1996. június 25-i tárgyaláson a bíróság elrendelte, hogy az alperes – aki ismételten elmulasztotta a tárgyaláson való megjelenést – 1996. szeptember 5-ig terjessze elő a kérelmező keresetének érdemével kapcsolatos észrevételeit. 1996. szeptember 6-án a BKKB pénzbírsággal sújtotta az alperest, aki figyelmeztetés ellenére sem tett eleget a bíróság felhívásának. A bíróság később hatályon kívül helyezte ezt a határozatot, mivel bizonyítást nyert, hogy az alperes 1996. szeptember 5-én postázta észrevételeit.

14. 1996. november 19-én a BKKB meghallgatta az alperes tanút, s elrendelte, hogy a felek harminc napon belül terjesszék elő észrevételeiket. A tárgyaláson a kérelmező tanúvallomását alátámasztó tanúk meghallgatását indítványozta, s egy ingatlan adásvételi szerződés érvénytelenítését kérve kiterjesztette keresetét. A kérelmező 1997. január 22-én terjesztette elő észrevételeit.

15. 1997. március 12-én a BKKB meghallgatta az alperest és egy tanút. 1997. április 7-én a kérelmező arról tájékoztatta a bíróságot, hogy új jogi képviselőt bízott meg.

Az 1997. szeptember 24-i tárgyaláson a BKKB tanúként meghallgatta a kérelmező lányát, s elrendelte, hogy a kérelmező 15 napon belül terjessze elő észrevételeit. Kórházba kerülése miatt a kérelmező a határidő 30 napos meghosszabbítását kérte. Észrevételeit 1998. február 25-én és március 12-én nyújtotta be.

16. 1998. június 17-én a BKKB tárgyalást tartott és felkérte a kérelmezőt, hogy pontosítsa azon követeléseit, amelyeket a fenti adásvételi szerződés érvénytelenítése esetén elő kíván terjeszteni.

17. 1998. november 19-i beadványában a kérelmező módosította keresetét. A keresetet kiterjesztette az elhunyt atyja hagyatékából rá eső örökrészre, valamint az alperes feleségével szemben.

18. 1999. január 20-án a bíróság felfüggesztette a pert és arra kérte a feleket, hogy közjegyző előtt indítsanak eljárást. 1999. március 2-án a Fővárosi Bíróság elutasította a kérelmező eljárásjogi fellebbezését.

19. 1999. június 25-én a kérelmező jogi képviselője hagyatéki eljárás megindítására kérte a közjegyzőt.

20. 1999. július 28-án a közjegyző felhívta a kérelmező jogi képviselőjét, hogy a konzulátus, vagy a kérelmező tartózkodási országában működő közjegyző által hitelesített meghatalmazást terjesszen elő.

21. Az 1999. december 6-i tárgyaláson a közjegyző 30 napos határidőt adott a feleknek arra, hogy előterjesszék követeléseiket azon ingóságok tekintetében, amelyek a hagyaték részét képezhették.

22. 2000. január 20-án a közjegyző megszüntette az eljárást, mivel a hagyaték nem tartalmazott ingóságokat. Az 1995. január 18-i határozat ilyen módon jogerőssé vált.

23. Ezt követően, 2000. március 31-én, a kérelmező az ügy folytatását, az anya ingatlanának öröklésével kapcsolatos eljárás földhivatali bejegyzését, továbbá a következő tárgyalás során kívüli kitűzését kérte a bíróságtól. 2000. április 20-án a BKKB elrendelte az eljárás földhivatali bejegyzését. Az alperes sikertelen fellebbezése után a Földhivatal 2000. augusztus 14-én bejegyezte az eljárást.

24. 2000. szeptember 27-én a BKKB tanúkat hallgatott meg, s a kérelmezőt ellenkérelmének 15 napon belüli előterjesztésére hívta fel.

25. 2001. január 17-én a BKKB hatáskörének hiányát állapította meg, mivel a kérelmező módosított keresetének megnövekedett perértéke miatt az ügy első fokon a Fővárosi Bíróság hatáskörébe került át. A BKKB ezért megszüntette az előtte folyó pert, s a Fővárosi Bírósághoz tette át.

26. 2001. április 24-én a Fővárosi Bíróság elutasította a kérelmezőnek az ügy áttételét elrendelő végzés ellen benyújtott fellebbezését.

27. 2001. november 15-én és 2002. február 28-án a Fővárosi Bíróság tárgyalást tartott, s egyes Németországban élő tanúk címének

előterjesztésére hívta fel a kérelmezőt. 2002. május 24-én a Fővárosi Bíróság tanúkat hallgatott meg.

28. A következő, 2002. október 17-i tárgyaláson a Fővárosi Bíróság számos tanút hallgatott meg. 2003. május 20-án és október 7-én a bíróság meghallgatta a feleket.

29. 2003. november 5-én a bíróság szakértőt rendelt ki a vitatott ingatlan megvizsgálása céljából. A kérelmező fellebbezett.

30. Az ügy első fokon még folyamatban van.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÁLAGOS MEGSÉRTÉSE

31. A kérelmező panaszolta, hogy az eljárás hossza összeegyeztethetetlen az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdésében lefektetett „ésszerű idő” követelményével. Előterjesztette, hogy az adott körülmények között az eljárás nem biztosított számára „hatékony jogorvoslatot” polgári jogi jogai tekintetében. Az Egyezmény 13. cikkére támaszkodott.

A Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmező polgári jogi eljárás hosszával kapcsolatos panasza tekintetében nem a hatékony jogorvoslat magyar jogbeli hiányát panaszolja. Alapvető sérelme az, hogy az ügyet tárgyaló bíróságok hatékonyságának hiánya miatt az eljárás túlságosan hosszú ideje tart. Ezért a Bíróság csak a 6. cikk 1. bekezdése alapján tett panaszt vizsgálja. A 6. cikk 1. bekezdésének releváns része kimondja:

„Mindenkinek joga van arra, hogy ... bíróság ... ésszerű időn belül... hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában...”

32. A Kormány vitatta ezt a véleményt.

33. A figyelembe veendő időszak 1993. november 8-án kezdődött és még nem ért véget. Eddig tíz éve és öt hete tart.

A. Elfogadhatóság

34. A Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan megalapozatlan az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben. A Bíróság továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdem

35. Észrevételeiben a Kormány előterjesztette, hogy az ügy meglehetősen bonyolult volt, amennyiben három személy hagyatékát kellett

megállapítani. Továbbá, a Kormány azzal érvelt, hogy a kérelmező maga is hozzájárult az eljárás elhúzódásához. Különösen azzal, hogy kiterjesztette keresetét, megváltoztatta jogi képviselőjét, és számos alkalommal kérte a tárgyalás elhalasztását és a határidők meghosszabbítását. A Kormány azzal is érvelt, hogy a bíróságok indokolatlan késedelem nélkül jártak el az ügyben.

36. A kérelmező vitatta ezeket az érveket.

37. A Bíróság megismétli, hogy az eljárás hosszának ésszerű voltát az ügy egyedi körülményeinek fényében és a Bíróság esetjogában lefektetett kritériumokra tekintettel kell megítélni, különösen az ügy bonyolultságára, a felek és a releváns hatóságok magatartására, valamint arra figyelemmel, hogy mi volt a per tétje a kérelmező számára (ld. pl. *Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

38. A Bíróság úgy véli, hogy az ügy jogkérdések tekintetében nem volt különösebben bonyolult. Bár bizonyos fokú nehézséget okozhatott az a tény, hogy három személy hagyatékát kellett megállapítani, a Bíróság azonban úgy véli, hogy az ügy bonyolultsága önmagában nem ad magyarázatot az eljárás teljes hosszára.

39. A kérelmező kereset-kiterjesztéseit illetően a Bíróság nem gondolja, hogy a kérelmező visszaélt eljárásjogi jogaival.

40. A Bíróságot nem győzi meg a Kormány azon megállapítása, hogy a kérelmező jogi képviselője személyének a megváltozása lényegesen meghosszabbította az eljárást, de úgy találja, hogy a kérelmező maga is késedelmet okozott azzal, hogy bizonyos esetekben nem tartotta meg a határidőket. Igaz, az a tény, hogy a kérelmező külföldön lakott megnehezíthette észrevételeinek időben történő előterjesztését. Ugyanakkor nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy az eljárás során mindvégig magyar ügyvédek segítettek, akiknek lehetőségükben állt, hogy a kérelmező nevében gyorsan járjanak el. Az eljárás teljes hosszára figyelemmel azonban a Bíróság nem tulajdonít döntő jelentőséget azon késedelmeknek, amelyeket a kérelmező magatartása idézhetett elő.

41. A bíróságok magatartását illetően a Bíróság észrevételezi, hogy a tárgyalásokra szabályos időközönként került sor. A bíróságok azonban nem használták fel a rendelkezésükre álló időt arra, hogy felgyorsítsák az eljárást, s hogy minél gyorsabban lezárják az ügyet. Több mint tíz év telt el úgy, hogy a bíróságok képtelenek voltak döntést hozni.

42. A fenti megállapítások elégségesek a Bíróság számára azon következtetés levonásához, hogy a kérelmező ügyét nem tárgyalták ésszerű időn belül. Ezért az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

43. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

44. A kérelmező 15.000.000 forintot követelt nem vagyoni kárának megtérítéseként.

45. A Kormány túlzottnak találta a kérelmező követelését.

46. A körülményekre tekintettel a Bíróság méltányossági alapon 7.000 eurót ítél meg nem vagyoni kár tekintetében.

B. Költségek és kiadások

47. A kérelmező 7580 eurót követelt a hazai bíróságok és a Bíróság előtt lefolytatott eljárásokkal kapcsolatban felmerült költségek és kiadások megtérítésére.

1. A Kormány túlzottnak találta a kérelmező követelését.

2. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak akkor jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, hogyha bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen felmerültek, s összegüket tekintve ésszerűek. A jelen ügyben a birtokában lévő információkra és a fenti kritériumokra figyelemmel a Bíróság ilyen címen 500 euró megítélését tartja ésszerűnek.

C. Késedelmi kamat

49. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. *Elfogadhatónak nyilvánítja a kérelmet;*
2. *Megállapítja, hogy az Egyezmény 6. cikke 1. bekezdését megsértették;*
3. *Megállapítja:*
 - (a) *hogy az alperes Kormánynak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik,*
 - (i) *a nem vagyoni kár megtérítéseként 7.000 eurót (hétézer eurót)*

- (ii) a költségek és kiadások tekintetében 500 eurót (ötszáz eurót)
 - (iii) és az ezen összegeket terhelő adók összegét
- kell megfizetnie a kérelmező számára az alperes Állam nemzeti valutájában, a kifizetéskori átváltási árfolyam alkalmazásával.
- (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a kifizetés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális hitelkamatát három százalékkal meghaladó mértékű kamatot kell fizetnie a fenti összeg után;

4. *Elutasítja* a kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos többi követelését.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2004. január 20-án a Bírósági Szabályzat 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

S. DOLLÉ
hivatalvezető

J.-P. COSTA
elnök